

TÉMA IN

in.ihned.cz/tema

bevzetí Panny Marie na místě dávného gotického kostela vystavěl Ital Giacomo de Vaccani. Za dnešní podobu mohou úpravy A. Leutnera a Kiliána Ignáce Dienzenhofera. Uvnitř ukrývá tzv. Paládium země české. Tuto vzácnost, sotva velikosti listu papíru A4 (19x14 cm), představuje gotický pozlacený reliéf Madony Staroboleslavské z 15. století. Jak vznikl? Jeho originál buď přímo sv. Ludmila nechala na reliéf přetavit z pohanské modly, nebo jej dostala při křtu od Cyrila a Metoděje. Relikt skončil u vnuka – sv. Václava. Po jeho zavraždění s památkou prchal věrný sluha Podiven, protože však tušil, že neuteče, stihl ji zahrabat kdesi v místech dnešního staroboleslavského autobusového nádraží. Poté byl dopaden a pověšen. Po zhruba sto padesáti le-

FOTO: LUKÁŠ BIBA

Kaplička v Sokolovské ulici.

tech na místě oral sedlák, zastavil koně... a obraz byl nalezen. Odnal ho domů, ale ráno byl obraz opět na původním místě. To se opakovalo a podobně se vedlo i kněžím, kterým reliéf raději předal. Na místě nálezů tedy postavili kapli bl. Podivena, kam paládium ukryli.

Cesty dokonce dvě?

Někteří historikové tvrdí, že rakev se zavražděným knížetem vezli přes dnešní Popovice a Přezletice. Na místě, kde si znavení vozatajové odpočinuli, stojí dnes kostel sv. Václava na Proseku. Barvitě o tom vypovídá Kronika česká Václava Hájka z Libočan.

Paládium cestovalo do Prahy dnešní trasou přes Dřevčice, Podolánku a Víně. Stala se cílem poutí a po roce 1674, zejména v letech 1680 – 1690, jezuité postavili 44 kapliček.

S převezněním sv. Václava je spojováno množství zázraků. Spisovatel Josef Svátek, současník Jana Nerudy, ve svých pražských pověstech a legendách uvádí, že doprovod knížete Václava se na břehu Vltavy k světcům pomodlil a celý povoz i s rakví se hned ocitl na druhém, malostranském břehu. Jisté je, že vzdálenost kapliček je v průměru asi pět set metrů, což je délka Karlova mostu. Dnes už stojí jen dvacet devět zastavení.

Poutní cesta začínala u Špitálské brány, vedla Karlínem, jak dokazuje jediná kaplička dochovaná proti Invalidovně v Sokolovské ulici. Je zazděná v tělese bývalé železniční trati. „*Utěš smutné otvedu se zle*“, hlásí nápis na opravené památce.

Někde v těchto místech si poutníci mohli vybrat, zda se vydají libeňskou větvi, ze které už nezůstalo nic, přes místo U Křížku ke kostelu sv. Václava, anebo vysočanskou do Klíčova.

Další výklenkovou kapli najdeme až pod Klíčovem v poli, pár metrů pod stejnojmennou autobusovou zastávkou. Těžko si dnes představíme krajinu v polích

Ve třicátých letech minulého století byly opravené a znovu v roce 1994. Původní poutní trasa sloužila sotva deset let, neboť cesta byla přeložena do dnešní trasy. Donátory byli tehdy příslušníci známých šlechtických rodů: Kolovratů, Šternberků, Martiniců, Nosticů nebo Slavatů.

Cesta z Víně sleduje dnešní silnici do Brandýsa nad Labem. V okolí Letňan a Kbel stojí kapličky v polích bez cest.

Tuchoměřice: Sochy bez hlav

Za posledním místem se vypravíme mimo hranice Velké Prahy, je však dosažitelné městskou dopravou. Na severním okraji Prahy a v okolí Tuchoměřic vznikl po třicetileté válce zásluhou jezuitů zvláštní „anglický park“. Nejde o poutní místo a ani park v pravém smyslu slova, jezuité pouze dokázali přizdobit krajinu vhodně rozmístěnými sochami.

Nad Tuchoměřicemi se ve směru od Přední Kopaniny tyčí háj Juliána, na opačnou stranu ke Středoklukům a Číčovicím se rozprostírá zvláštní krajina s bulžňákovými kopečky, hájky a remízky. Logistické centrum na okraji vesnice tvářnost krajiny změnilo, ale stále je ještě možné se prostě „dívat jinak“.

Tuchoměřice jsou známé od roku 1301, kdy jistý Heliáš, majitel zdejší tvrze, sobě a manželce Markétě najal od plaského kláštera les Choteč. Jezuité sem přišli v roce 1621 a po třicetileté válce postupně získávali zdejší vesnice od Kněževsi až po Středokluky. Nejvíce se mluví o jejich superioru Rudolfu Budhovském, který na počátku 18. století proslul zálibou v umění.

Jeho zásluhou vznikala v krajině řada drobných artefaktů. Setkáváme se se jménem sochaře Siesmajera (Süsmayera). Ze sochy na rozcestí v háji Juliány dnes zůstal jen barokní sokl a žel podobně dopadly i mnohé další.

Barokních soch najdeme ve Středoklukách hned několik.

Přímo ve Středoklukách bylo opraveno sousoší sv. Václava a sv. Ludmily, inspirované Braunovým dílem na Karlově mostě. Na návsi stojí restaurovaná socha archanděla Gabriela, kterou sem při stavbě dálnice přestěhovali z polí u osady Černovičky. U kostela najdeme sv. Floriána. Další tři sochy jsou opraveny na průčelí tuchoměřického kostela sv. Víta, který patřil klášteru.

Dnes tady francouzská komunita Chemin Neuf pořádá duchovní programy.

Nad Tuchoměřicemi pak nejlépe pochopíme smysl jezuitů pro krajinu se začleněním drobných staveb. Využili návršíčka i bulžňákové vršky. Obzor uzavírá kaple sv. Kříže nad Malými Číčovicemi, i tu však v poslední době trochu necitlivě obkružují novodobé domky. Po levé ruce nad osadou Pazderna stojí osaměle hřbitovní kostel sv. Vavřince, pocházející už ze 12. století. Výstup na nedaleký kopeček není bez romantiky. Prodereme-li se bezinčím a trním na vrcholek, objevíme základy zvonice, která v roce 1795 vyhořela.

K tomu připočteme několik barokních soch, které stávaly ve volné krajině. Dnes zůstaly jen sokly. Z jednoho z nich na rozcestí za tratí do roku 1994 shlížela Immaculata, Panna Marie Neposkvrněná, než ji zjara srazil ostrý víchř. Další chátrající sokl v zarostlém hájku a název místa na turistických mapách zůstaly ze sv. Salvátora. V umělé grottě pod turistickou cestou už sv. Františka Xaverského, v jeskyni umírajícího na břehu mořském, nepamatuje ani soupis památek na konci 19. století.

Turista, spěchající za vyčnívající vrcholek věže hradu Okoř, v dále na pozadí kopců Českého Středohoří Řípem či Hazmburkem počínaje, mnohdy ani netuší, jaký duchovní náboj je v krajině skryt. Obnovou alespoň mariánské sochy by se určitě stal zřejmější...

Území lze projít po turistických značených, resp. neznačených cestách. ■

RICHARD GRÉGR

Sousoší sv. Ludmily a sv. Václava ve středoklukách